

*ALMANACH
LITERACKI
NR 26*

*rok szkolny
2015 / 2016*

W numerze:

- *Barwy jesieni – wiersze i rysunki dzieci ze świetlicy*
- *Wywiad z panią Janiną Widelską*
- *Historia szkolnictwa w Beżycach*

Opiekun Katarzyna Woś

„Kolorowa jesień”

*Piękne są barwy polskiej jesieni
Już liść złotem na drzewie mieni
Już czerwień gości na drzewach
Tak jesień czule o sobie śpiewa*

*Droga Mamusiu, ja Ciebie proszę
Pozwól mi włożyć moje kąlosze
Daj mi poskakać po tych kałużach
Gdzie odbija jesieni dusza*

*Na ziemi leżą liście dębowe
Listek klonowy spadł mi na głowę
Ile sił w nogach do domu zmykam
Po to , by wkleić je do zielnika*

autorką wiersza: Agata Sadurska klasa II 6

Wiktorja Listoś

Wojciech Dobrowolski

Filip Pietras

Antoni Szubartowski

Julia Winiarska

WYWIAD Z PANIĄ JANINĄ WIDELSKĄ
WYCHOWAWCZYNIĄ KLASY II B

- Pani ulubiona książka z dzieciństwa

Bardzo miłe wspominałam nowelę Henryka Sienkiewicza „Janko Muzykant”. Bardzo wzruszył mnie los biednego, utalentowanego dziecka, któremu nikt nie okazał zainteresowania i pomocy.

- Czy jest jakaś lektura szkolna, do której Pani niechętnie wraca?

Miłe nie wspominałam noweli „Nasza szkapka” Marii Konopnickiej.

- Pani ulubiony pisarz, do którego utworów Pani często wraca:

Najwybitniejszy pisarz w polskiej literaturze to według mnie Henryk Sienkiewicz, autor poczytnych powieści historycznych- cyklu Trylogii, powieści Quo vadis, wielu nowel i, a także lektury dla dzieci „W pustyni i w puszczy”. Otrzymał literacką Nagrodę Nobla, a jego powieści są wciąż wznawiane i doczekały się wielu ekranizacji.

- Czy książka przegra z komputerem?

Tradycyjna książka nie może przegrać z techniką i komputerem.

DZIĘKUJEMY ZA WYWIAD!

Wywiad przeprowadziły: **Natalia Toruń, Julia Winiarska, Julia Stępnik, Zuzia Zielińska**

HISTORIA SZKOLNICTWA W BEŁŻYCACH (ZARYS)

Szkolnictwo w Bełżycach ma historię sięgającą lokacji miasta. Wiązała się ona z reguły z powstaniem parafii, temu z kolei towarzyszyło utworzenie szkoły parafialnej. Pierwsze wiadomości w źródłach o szkole parafialnej w Bełżycach pochodzą z 1430 roku. W 1452 wzmiankowana była szkoła parafialna wyżej zorganizowana. W XVI wieku powstała w Bełżycach szkoła żydowska. Kiedy Bełżyce stały się miastem różnowierców sprowadziła się tu z Lublina w 1567 roku szkoła ariańska. Oprócz niej rozpoczęła działalność szkoła kalwińska przekształcona na pocz. XVII w. w słynne „gimnazjum bełżyckie”. 22 września 1615 r. na synodzie prowincjonalnym w Bełżycach kalwini uchwalili utworzenie szkoły prowincjonalnej, w miejsce istniejącej w tym mieście szkoły niższego szczebla. Wybrano także scholarów mających opiekować się powstającym gimnazjum, m. in. 3 duchownych: seniora lubelskiego Jana Grzybowskiego, Jakuba Biskupskiego i Wojciecha Mysłowskiego. kolegów.(...) Nauczano wg podręczników J. A. Komenskigo (gramatyka łacińska, słownictwo, wiedza realna, etyka Cyserona, wymowa Cyserona, poetyka Wirgiliusza). Kształcili się w nim synowie licznej szlachty kalwińskiej z woj. lubelskiego, sandomierskiego, krakowskiego, bełskiego oraz Ziemi Chełmskiej, dzieci mieszczan - kalwinów z Lublina i Bełżyc, a także rajcy miejscy i wielu urzędujących burmistrzów Bełżyc. W 1643 r. uczniem gimnazjum był m. in. Jan Nemorecki - syn burmistrza Bełżyc. Gimnazjum pełniło też funkcję kalwińskiego seminarium duchownego - kształciło alumnów, tj. kandydatów do stanu duchownego.. Gimnazjum w Bełżycach istniało blisko 40 lat.

Był to początek upadku bełżyckiego gimnazjum. Kres szkole przyniósł Potop, wojna szwedzko-polska z lat 1655-60. Szwedzi zniszczyli budynek szkoły, zagarnęli uczone księgi i cenne dokumenty, rozproszyli nauczycieli. W zniszczonym kraju brakowało pieniędzy na odbudowę gimnazjum

Po zwróceniu kościoła katolikom wznowiła działalność także bełżycka szkoła parafialna (II połowa XVII wieku). W sumie więc w połowie XVII wieku w Bełżycach funkcjonowały aż 4 szkoły. W 1788 r. ówczesny właściciel Bełżyc Stanisław Kossowski, otworzył w mieście szkołę publiczną, zwaną w systemie KEN szkołą elementarną. Ksiądz Wincenty Traffler - rektor szkół lubelskich w styczniu 1789 r. pisał w swym raporcie z wizyty w Bełżycach: „W Bełżycach, powiat urzędowski, województwo lubelskie, szkoła została otwarta i wprowadzono w niej nowy elementarz”. Po III rozbiórce Polski i zagarnięciu Lubelszczyzny przez zaborcę austriackiego szkolnictwo zorganizowane przez KEN upadło. W mieście powstała prywatna szkoła elementarna, licząca w roku szkolnym 1808/1809 tylko 30 uczniów. Szkoła utrzymywała się ze składek rodziców i

funkcjonowała do upadku Księstwa Warszawskiego (1813 r.). Upadek Napoleona i nadziei Polaków spowodowała znów osłabienie nadziei na wznowienie działalności oświatowej

Kolejną szkołę z niemałym trudem szkołę uruchomiono we wrześniu 1835 roku „z wielką trudnością, za pomocą jedynie samych mieszkańców”, choć ich ubóstwo po zniszczeniach wojennych było ogromne. Do dozoru szkolnego wybrano mieszczan Gabriela Niewierskiego i Jana Pauli. Kłopoty z uzyskaniem lokalu rozwiązał proboszcz Baltazar Koryciński oddając szkole połowę domu zwanego szpitalikiem. Z kolei właściciel miasta zadeklarował mieszkanie dla nauczyciela i drewno na opał. Szkoła polska w Bełżycach funkcjonowała do czasu Powstania Styczniowego. Jednym z negatywnych jego skutków była całkowita likwidacja przez cara szkolnictwa polskiego. W osadzie powstała elementarna szkoła rosyjska, utrzymywana przez rząd rosyjski. Wybuchła I wojna światowa.

Po ucieczce Rosjan w 1915 r. nowi okupanci - Austriacy zezwolili na odrodzenie polskiego szkolnictwa. Mieszkańcy Bełżyc wykorzystali tę szansę i już w roku szkolnym 1916/17 zorganizowano w osadzie 4-klasową szkołę podstawową kierowaną przez Jadwigę Łysakowską. Uczęszczało do niej 227 uczniów. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku powstała w Bełżycach 5-klasowa szkoła powszechna, która w roku szkolnym 1919/20 miała 199 uczniów. Opiekę nad nią rozciągał znany lekarz i społecznik dr Szymon Klarnier oraz bełżycy proboszczowie ks. Władysław Wiśniowiecki i ks. Stanisław Siennicki.

SZKOŁA POWSZECHA, OKRES PRZEDWOJENNY

(FOTOGRAFIA Z ARCHIWUM)

W październiku 1945 r. w budynku Szkoły Powszechnej przy ul. Bychawskiej rozpoczęło pracę Gimnazjum Koedukacyjne Gminnej Rady Narodowej w Bełżycach - pierwsza od blisko 300 lat szkoła średnia w mieście. Dyrektorem gimnazjum został Alojzy Szubartowski (późniejszy długoletni dyrektor Gimnazjum i Liceum im. J. Zamojskiego w Lublinie). Gimnazjum funkcjonowało przez 2 lata i zostało rozwiązane ze względu na małą liczbę uczniów. Po reformie szkolnictwa gimnazjum przekształcono w liceum. W dwóch pierwszych klasach licealnych (VIII i IX) rozpoczęło 1 września 1953 r. naukę 94 uczniów. Pierwsza matura w bełżyckim LO odbyła się w

maju 1956 r. Z 28 uczniów klasy XI do egzaminu dojrzałości dopuszczono 21 osób, zdało go 20 osób. W 1967 r. w związku z kolejną reformą oświaty w Polsce podzielono szkołę 11-letnią na dwie odrębne placówki - 8-klasową szkołę podstawową i 4-letnie liceum ogólnokształcące. Parter i I piętro budynku przy ul. Bychawskiej zajmowała "podstawówka", a II piętro - liceum. W roku szkolnym 1972/73 Liceum otrzymało imię Mikołaja Kopernika. Od roku szkolnego 1973/74 szkoła miała profil humanistyczny.

W następnym roku Zbiorcza Szkoła Gminna w Beżycach opuściła budynek liceum przenosząc się do własnego obiektu szkolnego przy ul. XX-lecia, (ob. ks. bpa T. Wilczyńskiego). Od 1975 roku szkoła podstawowa zaczęła funkcjonować jako samodzielny obiekt.

1 września 1980 r. decyzją Kuratora Oświaty i Wychowania w Lublinie utworzono zbiorczy zakład szkolny o nazwie Zespół Szkół w Beżycach, w skład którego weszły: LO im. M. Kopernika, ZSZ Przykładowa FAM „Spomasz” i Technikum Mechaniczne dla Pracujących FAM „Spomasz”. Szkoły te podlegały jednej dyrekcji. W 1983 r. powołano 5-letnie Technikum Mechaniczne na podbudowie szkoły podstawowej, a od 1 września 1987 r. rozpoczęło działalność Technikum Mechaniczne na podbudowie ZSZ. Zaczął działać Zespół Szkół Rolniczych im. T. Kościuszki, nowe lokum znalazło się dla szkoły, dotychczas szkoła funkcjonowała w Babinie, a później wspólnie w budynku liceum jako zespół. Szkoły powyższe funkcjonują do dziś, zmieniły charakter kształcenia, starając się dostosować profile do zapotrzebowania uczniów i rynku pracy.

Zespół Szkół nr 1 w Beżycach w 2005 roku otrzymał imię Jana Pawła II, we wrześniu tego roku uroczystie obchodzono 10-lecie nadania imienia.

ŹRÓDŁO: Monografia Beżyc , autor Jarosław Jadczak , strony www muzeów lubelskich

Opracowała Katarzyna Woś